

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

Кафедра морського та митного права

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА

ПРАКТИКУМ

для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань – 08 «Право», 29 «Міжнародні відносини»
спеціальності – 081 «Право», 293 «Міжнародне право»

Одеса
Фенікс
2024

УДК 341.225.5:347.799.2(075.8)
М 58

*Рекомендовано навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 5 від 21 лютого 2024 р.)*

Укладачі:

Кормич Борис Анатолійович – завідувач кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України
(<https://orcid.org/0000-0001-5948-5944>)

Аверочкіна Тетяна Володимирівна – завідувачка лабораторією кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія», докторка юридичних наук, професорка
(<https://orcid.org/0000-0003-0652-7658>)

Рецензенти:

Бабін Борис Володимирович – професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Національного авіаційного університету, доктор юридичних наук, професор;

Гаран Ольга Володимирівна – професорка кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, докторка юридичних наук, професорка.

М 58 **Міжнародно-правове регулювання морських перевезень та глобальна безпека** : практикум для здобувачів вищої освіти галузі знань у галузях знань 08 «Право», 29 «Міжнародні відносини», за спец. – 081 «Право», 293 «Міжнародне право» [Електронне видання] / уклад.: Б. А. Кормич, Т. В. Аверочкіна ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 54 с. – Режим доступу:...
ISBN 978-617-8395-74-2

Практикум містить плани, завдання та рекомендовану літературу до практичних занять та самостійної роботи, а також питання для підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.

Призначений для здобувачів вищої освіти галузях знань 08 «Право» та 29 «Міжнародні відносини» за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» з метою вивчення дисципліни «Міжнародно-правове регулювання морських перевезень та глобальна безпека».

УДК 341.225.5:347.799.2(075.8)

ISBN 978-617-8395-74-2

© Б. А. Кормич,
Т. В. Аверочкіна, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	7
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	9
Тема 1. Морський транспорт і морська галузь: визначення, склад, принципи, особливості джерел правового регулювання	9
Тема 2. Забезпечення безпеки судноплавства – стрижневий принцип правового регулювання морського транспорту	15
Тема 3. Забезпечення безпеки морських портів, каботажних і внутрішніх водних шляхів	18
Тема 4. Міжнародно-правове регулювання фрахтування суден, морських перевезень вантажів і пасажирів, обмеження відповідальності судновласника, застосування ІНКОТЕРМС	22
Тема 5. Контракти у сфері безпеки міжнародних морських перевезень: порятунк на морі, морське страхування, арешти суден, зіткнення суден	26
Тема 6. Роль глобального судноплавства в сталому розвитку ООН.	29
Тема 7. Проблеми забезпечення роботи глобальних морських ланцюгів поставок в надзвичайних умовах (пандемії, воєнні ризики тощо)	32
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ (РЕКОМЕНДАЦІЇ) ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ.	38
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	40
РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕМИ РЕФЕРАТІВ, ДОПОВІДЕЙ, ПРЕЗЕНТАЦІЙ.	46
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАЇЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	49

ВСТУП

Дисципліна «Міжнародно-правове регулювання морських перевезень та глобальна безпека» вивчається здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня у галузях знань – 08 «Право» та 29 «Міжнародні відносини» за спеціальностями – 081 «Право» та 293 «Міжнародне право».

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародно-правове регулювання морських перевезень та глобальна безпека» є надання уявлення та формування системи знань про сучасні тенденції міжнародно-правового регулювання морських перевезень та забезпечення глобальної безпеки, визначення основних проблем у цій сфері та окреслення шляхів їх можливого вирішення.

Предметною сферою дисципліни є міжнародно-правове регулювання морських перевезень, зокрема морської торгівлі, яка має глобальний характер і пов'язана із забезпеченням глобальних ланцюгів поставок товарів. Особливість відповідних відносин полягає в їх «ускладненні» іноземним елементом і виникненні колізій кваліфікації норм багатонаціонального законодавства, які застосовуються під час договірної роботи та при вирішенні спорів. Уніфікація матеріальних норм морських перевезень сприяє «зняттю» колізійних питань і вирішенню кваліфікаційних колізій. Тим не менш, він повинен забезпечити сучасний рівень правової та документальної гармонізації та спрощення морських перевезень для забезпечення глобальної безпеки. Вивчення цих особливостей та пов'язаних з ними проблем правозастосовної практики є предметом навчального курсу. Також в його рамках здобувачі вищої освіти вивчають стандартні правила, звичай міжнародної торгівлі, діяльність, юрисдикцію та повноваження спеціалізованих судових установ, публічні аспекти забезпечення безпеки та безпеки морського транспорту та морських портів для забезпечення ефективного функціонування глобальних ланцюгів поставок.

Опанування курсом «Міжнародно-правове регулювання морських перевезень та глобальна безпека» передбачає читання лекцій, проведення практичних занять, виконання самостійної роботи та складання іспиту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після вивчення дисципліни «Міжнародно-правове регулювання морських перевезень та глобальна безпека» здобувачі вищої освіти повинні:

- оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання;
- співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами;
- проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження;
- здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки;
- вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово;
- обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи;
- дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання;
- оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності;
- генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.
- використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції;
- аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів;
- обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування;

- інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності;
- використовувати практичні навички договірної та претензійно-позовної роботи у сфері морських перевезень.

Вивчення дисципліни «Міжнародно-правове регулювання морських перевезень та глобальна безпека» рекомендовано здобувачам вищої освіти, що мають знання, отримані у результаті вивчення курсів: «Правові системи сучасності», «Альтернативне вирішення спорів», «Міжнародне приватне та публічне право сучасності».

Обсяг дисципліни – 3 кредити (90 годин), форма підсумкового контролю – екзамен.

Шкала оцінювання			
100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	Fx	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F		

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти щодо опанування навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Одеська юридична академія».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Лекційні заняття (год.)		Практичні заняття (год.)		Самостійна робота (год.)	
		д	з	д	з	д	з
1	Морський транспорт і морська галузь: визначення, склад, принципи, особливості джерел правового регулювання.	2	1	2	-	6	8
2	Забезпечення безпеки судноплавства – стрижневий принцип правового регулювання морського транспорту.	2	1	2	-	6	8
3	Забезпечення безпеки морських портів, каботажних і внутрішніх водних шляхів.	2	2	2	-	6	10
4	Міжнародно-правове регулювання фрахтування суден, морських перевезень вантажів і пасажирів, обмеження відповідальності судовласника, застосування ІНКОТЕРМС.	2	2	4	-	10	10
5	Контракти у сфері безпеки міжнародних морських перевезень: порятунок на морі, морське страхування, арешти суден, зіткнення суден.	2	2	2	-	10	10
6	Роль глобального судноплавства в сталому розвитку ООН.	2	2	2	-	6	10

№ п/п	Тема	Лекційні заняття (год.)		Практичні заняття (год.)		Самостійна робота (год.)	
		д	з	д	з	д	з
7	Проблеми забезпечення роботи глобальних морських ланцюгів поставок в надзвичайних умовах (пандемії, воєнні ризики тощо).	2	2	2	2	6	10
	Індивідуальне завдання					10	10
	Всього	14	12	16	2	60	76

Кожна із запропонованих тем має переліки питань для опрацювання під час практичних занять, контрольні запитання для закріплення відповідного тематичного матеріалу.

Правильність виконаних самостійних робіт перевіряє викладач.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Морський транспорт і морська галузь: визначення, склад, принципи, особливості джерел правового регулювання

Питання заняття

1. Морська та морегосподарська діяльність: поняття, визначення, тлумачення, особливості.
2. Формування правових основ морської та морегосподарської діяльності.
3. Основні принципи морської та морегосподарської діяльності.
4. Державна морська політика: історичні фактори формування, сучасність та перспективи.
5. Джерела правового регулювання забезпечення безпеки морської та морегосподарської діяльності.
6. Конфлікт кваліфікацій та вирішення конфліктів кваліфікацій норм у сфері міжнародних морських перевезень.
7. Колізійний та матеріально–правовий методи регулювання відносин у сфері міжнародних морських перевезень.
8. Уніфікація, гармонізація та проблеми застосування уніфікованих норм у сфері торговельного мореплавства.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь

1. Охарактеризуйте Закон України від 23.06.2005 р. «Про міжнародне приватне право».
2. Визначте у Конвенції ООН з морського права 1982 р. норми приватноправового характеру.
3. Застосування юридичної герменевтики для подолання конфлікту кваліфікації уніфікованих норм у сфері міжнародних морських перевезень.

Література

нормативно–правові акти:

1. 1958 Geneva Conventions on the Law of the Sea. <https://legal.un.org/avl/ha/gclos/gclos.html>

2. Конвенція ООН з морського права, 1982. *Морське право. Джерела: У 3 ч. Ч. I Т. 1.* Кн. 1 «III Конференція ООН з морського права» / С. В. Ківалов, С. В. Додін, С. О. Кузнецов, Т. В. Аверочкіна, Д. О. Нікіша. О.: Фенікс, 2012. С. 107–525. <http://surl.li/pomba>
3. Кодекс торговельного мореплавства України, 1995. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр#Text>
4. Господарський кодекс України, 2003. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
5. Податковий кодекс України, 2010. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.1995 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
7. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-р#Text>
8. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7.10.2009 р. № 1307 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 р. № 1108). <https://cutt.ly/MQPmnAo>
9. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 р. № 1634-р). <https://cutt.ly/NQPmQ3P>
10. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджена Законом України від 28.02.2019 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

спеціальна література:

11. Аверочкіна Т. В. Публічне адміністрування морської діяльності в Україні: оновлення правової концепції. *Правові засади організації та здійснення публічної влади: зб. тез IV Міжнар. наук.–практ. конф., присвяченої світлій пам'яті д.ю.н., проф., академіка–засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Л. П. Юзькова (м. Хмельницький, 2 – 6 берез. 2021 р.).* С. 8–10. <http://surl.li/ptfhm>

12. Аверочкіна Т. В., Кормич Б. А., Стець О. М. Морська політика України: навч.-метод. посіб. О.: Фенікс, 2023. 178 с. <https://doi.org/10.32837/11300.24612>
13. Андрущенко С. В. Локальні акти у системі правового забезпечення режиму морського порту України. *Правове життя сучасної України*: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса: Видав. дім «Гельветика», 2020. Т. 2. С. 137–140. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12755>
14. Андрущенко С. В. Правовий режим морського порту. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії, спеціальність 081 «Право». Національний університет «Одеська юридична академія», 2021. 204 с. <http://surl.li/psvlt>
15. Виговський О. Питання уніфікації регулювання коносаментів у міжнародному приватному праві. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 3 (62). С. 232–238. http://nbuv.gov.ua/UJRN/varny_2010_3_22
16. Жорник І. В. До питання про конфлікт кваліфікації норм уніфікованих міжнародних морських угод. *Правова система України в умовах державних реформаційних процесів сьогодення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, Україна, 26–27 жовтня 2012 р.). Х.: Видав. дім «Гельветика», 2012. С. 96–98.
17. Жорник І. В. Приватноправові відносини, ускладнені іноземним елементом в торговельному мореплаванні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2012. Вип. 19. Т. 4. С. 213–216. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/41511>
18. Кузнецов С. С. Концепт «морська діяльність» у контексті правової (морської) доктрини для України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. Вип. 2. С. 98–103. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.2.17>
19. Кузнецов С. С. Правова «морська» доктрина для України: концепт терміно–поняття «морська діяльність». *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України*: матеріали Міжнар. наук.–практ. конф. (м. Запоріжжя, 28–29 січ. 2022 р.)

- Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2022. С. 6–9.
20. Кузнецов С. С. Оновлена Морська доктрина України: відповідь на загрози сучасній Українській державності. *Lex Portus*. 2019. №6. С. 39–51. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.6.2019.3>
 21. Кузнецов С. С. Оновлення правового забезпечення військово-морської діяльності як пріоритетного напрямку державної морської політики України. *Право та державне управління*. 2020. № 2. С. 81–86. <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.12>
 22. Кузнецов С. С. Чорноморський басейновий регіоналізм: керівне положення правової (морської) доктрини України (міжнародно-правовий вимір) *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право*. 2021. № 1. С. 128–135. <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/233059>
 23. Кузнецов С. С. Чорноморський басейновий євро регіоналізм: керівне положення правової (морської) доктрини (євроінтеграційний вимір: Україна – Рада Європи). *Публічне право*. 2021. № 1. С. 71–86. <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/41/pdf/7.pdf>
 24. Ломоносова О. Е., Ломоносов Д. А., Надточій І. І. Морська діяльність: сутність, особливості та види. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2015. № 1. С. 229-238. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2015_1_31
 25. Міжнародне приватне право. навч. посіб. / за ред. С. Г. Кузьменка. К.: Центр учбової літератури, 2010. 316 с.
 26. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2011. 320 с.
 27. Міжнародне приватне право. Науково-практичний коментар Закону / за ред. д.ю.н., проф. А. Довгерта. Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. 352 с.
 28. Мішегліна К. М. Європейські стандарти морської політики та розвиток морської доктрини України. *Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр.* 2020. Вип. 66. С. 135–141. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14830>
 29. Пашковська Л. І. Міжнародне морське приватне право: навч.-метод. посіб. О., НУ «ОЮА», 2020. 113 с. <https://cutt.ly/Ymd9b03>

30. Покора І. Є. Уніфікація норм про морські вантажні перевезення в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2021. 257 с. <http://surl.li/egtzwz>
31. Серафімов В. В. Регіоналізм як напрям морської політики України: оновлення правового забезпечення. *Правова держава*. 2020. № 39. С. 111–123. <https://doi.org/10.18524/2411–2054.2020.39.212989>
32. Серафімов В. В. Правовий базис морської політики України у сфері охорони навколишнього середовища. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України: матеріали Міжнар. наук.–практ. конф. (м. Запоріжжя, 29–30 січ. 2021 р.)*. Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2021. С. 92–95.
33. Anechitov, C. (2023). Codification of the law of the sea. *Technium Social Sciences Journal*, 52, 152–157. <https://doi.org/10.47577/tssj.v52i1.10320>
34. Convening of a second United Nations conference on the law of the sea, 10 December 1958, A/RES/1307. <https://www.refworld.org/docid/3b00f1dd20.html>
35. Kivalov, S. (2021). Ukrainian Maritime Policy: Stranded in a Transit. *Lex Portus*, 7(6), 7–36. <https://doi.org/10.26886/2524–101X.7.6.2021.1>
36. Kivalov, S. (2023). The “Sea Factor” in Regional Cooperation: The Impact of the Russo-Ukrainian War. *Lex Portus*, 9(2), 19–27. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.2.2023.2>
37. Kormych, B., Averochkina, T., & Gaverskyi, V. (2020). The Ukrainian Public Administration of Territorial Seas: A European Example. *European Energy and Environmental Law Review*, 29, 2, 26–38.
38. Kormych, B., Averochkina, T., & Gaverskyi, V. (2020). The public administration of territorial seas: Ukrainian case. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 20, 577–595. <https://doi.org/10.1007/s10784–020–09473–9>
39. Kuznetsov, S., Vladyshevska V., & Kuznetsov, S. (2023). Coastal Regions of Ukraine: Governance Transformation amid the Russian Invasion. *Lex Portus*, 9(1), 37–49. P. 45. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.1.2023.3>
40. Maritime Global Security. <https://www.maritimeglobalsecurity.org>
41. Mishehlina, K. (2019). Maritime policy: administrative and legal measurement in the context of the realization of the Maritime doctrine

- of Ukraine. *Lex Portus*, 1, 36–49. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.1.2019.3>
42. Spencer, J. (2021). *Maritime Policy*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.32199.21928>
43. Yui-yip Lau & Tomoya Kawasaki (Eds.) (2023). *Marine Policy*. <https://doi.org/10.3390/books978-3-0365-6926-0>
44. Zacharias, M., & Ardron, J. (2019). *Marine Policy* (2nd ed.). Taylor and Francis. <https://www.perlego.com/book/1544933/marine-policy-an-introduction-to-governance-and-international-law-of-the-oceans-pdf>

Тема 2. Забезпечення безпеки судноплавства – стрижневий принцип правового регулювання морського транспорту

Питання заняття

1. Загальні положення про забезпечення безпеки морської та морегосподарської діяльності.
2. Навігаційні правила забезпечення безпеки мореплавства.
3. Технічні правила забезпечення безпеки мореплавства.
4. Експлуатаційні правила забезпечення безпеки мореплавства.
5. Безпека мореплавства автономних суден.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь

1. Якою є система забезпечення безпеки мореплавства в Україні?
2. Нормативно-правова база забезпечення безпеки мореплавства в Україні.
3. Норми Кодексу торговельного мореплавства України про забезпечення безпеки мореплавства.
4. Підзаконні акти у сфері забезпечення безпеки мореплавства.

Література

нормативно–правові акти:

1. Міжнародна конвенція про вантажну марку, 1966. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896_007#Text
2. Конвенція МОП 147 про мінімальні норми на торговельних судах, 1976. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_052#Text
3. Міжнародна конвенція про стандарти підготовки і дипломування моряків та несення вахти, 1978. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_053#Text
4. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства, 1988. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_220#Text
5. Конвенція про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти, 1995. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_707#Text

6. Конвенція МОП про працю у морському судноплаванні, 2006. <https://mtu.gov.ua/files/Конвенція%202006.pdf>
7. Конвенція ООН з морського права, 1982. *Морське право. Джерела: У 3 ч. Ч. I Т. 1. Кн. 1 «III Конференція ООН з морського права» / С. В. Ківалов, Є. В. Додін, С. О. Кузнецов, Т. В. Аверочкіна, Д. О. Нікіша. О.: Фенікс, 2012. С. 107–525.* <http://surl.li/pomba>
8. Кодекс торговельного мореплавства України, 1995. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр#Text>
9. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430–р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-р#Text>
10. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7.10.2009 р. № 1307 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 р. № 1108). <https://cutt.ly/MQPrmnAo>
11. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548–р (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 р. № 1634–р). <https://cutt.ly/NQPrmQ3P>
12. Правила контролю суден з метою забезпечення безпеки мореплавства, затверджені наказом Міністерства транспорту України від 17.07.2003 р. № 545. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0353-04#Text>
13. Про впровадження Глобальної морської системи зв'язку під час лиха та для забезпечення безпеки мореплавства: наказ Міністерства транспорту України від 07.07.1998 р. № 271. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-98#Text>

спеціальна література:

14. Аверочкіна Т. В. До питання про визнання моряків ключовими робітниками. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 черв. 2022 р.). Т. 2. О., Видав. дім «Гельветика», 2022. С. 150-153.* <http://surl.li/pldtkq>

15. Сергеев Ю. В. Соціальні та трудові права моряків: розвиток та сучасний стан міжнародно-правового регулювання. *Права людини в Україні та у зарубіжних країнах: традиції та новації*: кол. моногр. / за заг. ред. Н. В. Мішиної. Львів-Торунь: Ліга-Прес, 2021. С. 550-581. <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/136/1598/3823-1>
16. Фердман Г. П. Забезпечення безпеки на водному транспорті України: державно-управлінський аспект. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Т. 31(70). № 2. С. 236–240. https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/41.pdf
17. Luchenko, D., Georgiievskiy, Iu., & Bielikova, M. (2023). Challenges and Developments in the Public Administration of Autonomous Shipping. *Lex Portus*, 9(1), 20–36. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.1.2023.2>
18. Maritime Global Security. <https://www.maritimeglobalsecurity.org>
19. Melnyk, O., Onyshchenko, S., Lohinov, O. V., Okulov, V., & Pulyaev, I. (2021). Actual Problems of Maritime Safety and Modern Ways of Ensuring the Ship Security. *Municipal Economy of Cities*, 6, 204–210. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2021-6-166-204-210>
20. Plachkova, T. (2019). Providing Navigation Safety at Seaports of Ukraine: Some Aspects of State Administration. *Lex Portus*, 2, 41–57. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.2.2019.3>

Тема 3. Забезпечення безпеки морських портів, каботажних і внутрішніх водних шляхів

Питання заняття

1. Порт: визначення поняття, класифікація
2. Порядок відкриття та закриття портів в Україні
3. Правовий статус акваторії (вод) портів
4. Загальні положення про забезпечення безпеки морського порту України
5. Міжнародно–правовий базис забезпечення безпеки морського порту
6. Локальні акти морських портів у системі правового регулювання забезпечення їх безпеки
7. Санітарна безпека портів в умовах пандемії COVID–19
8. Забезпечення безпеки каботажних та внутрішніх водних сполучень.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь

1. Проаналізуйте визначення поняття «порт» у вітчизняних та зарубіжних джерелах.
2. Яким чином були «розвинуті» норми Закону України від 2.12.2020 р. «Про внутрішній водний транспорт» у підзаконних актах та законах України?
3. Чи мають пріоритет норми законодавства держави порту щодо обслуговування судна в її порту перед нормами законодавства держави прапору судна, що підлягає обслуговуванню?
4. Якою є позиція вітчизняного законодавця до визначення поняття «режим порту»? Порівняйте її із підходами, що містяться в зарубіжній доктрині та законодавстві окремих держав.
5. Яким чином визначити режим, що надається суднам під прапором Панами у портах України?
6. Яким може бути внутрішній нормативно–правовий акт, що визначить загальні засади режиму портів України? Яким може бути міжнародний договір з цього приводу? Розробіть проекти документів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4709-17#Text>
2. Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/495-2013-п#Text>
3. Про заходи щодо підвищення рівня безпеки на морському та річковому транспорті: постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 р. № 722. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722-2007-п#Text>
4. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-р#Text>
5. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7.10.2009 р. № 1307 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 р. № 1108). <https://cutt.ly/MQPmnAo>
6. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р. <https://cutt.ly/NQPmQ3P>
7. Типове положення про службу морської безпеки порту, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 25.08.2011 р. № 339. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1233-11#Text>
8. Типове положення про загін охорони морського порту, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 15.04.2013 р. № 220. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0922-13#Text>
9. Положення про навігаційно-гідрографічне забезпечення мореплавства у внутрішніх морських водах, територіальному морі та виключній (морській) економічній зоні України, затверджене наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 29.05.2006 р. № 514. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0708-06#Text>
10. Правила перевезення вантажів, пасажирів і багажу внутрішнім водним транспортом, затверджені Наказом Міністерства інфраструктури України від 15.04.2022 р. № 220. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0644-22/print>

11. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 1996 р. № 529. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/529-96-п#Text>
12. Про затвердження Переліку портів, для яких призначається офіцер охорони порту (начальник Служби морської безпеки порту), проводиться оцінка охорони порту та розробляється план охорони порту: наказ Міністерства інфраструктури України від 08.02.2016 р. № 48. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0317-16#Text>
13. Про затвердження Порядку організації охорони морських та річкових портів: наказ Міністерства інфраструктури України від 27.03.2013 р. № 198. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0654-13#Text>
14. Зводи звичаїв та обов'язкові постанови по морським портам України. <https://www.uspa.gov.ua/pro-pidpruyemstvo/documentation>

спеціальна література:

15. Аверочкіна Т. В. Генеза публічного адміністрування режиму судноплавних рік. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру: матеріали Міжнар. наук-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.)*. О.: Видав. дім «Гельветика», 2021. С. 392-395. <http://surl.li/pswmc>
16. Аверочкіна Т. В., Серафімов В. В. Портове право: навч.-метод. посібн. О.: Фенікс, 2021. 152 с.
17. Гаверський В. В. На шляху до оновлення адміністрування діяльності на внутрішніх водних шляхах України. *Правова держава*. 2021. № 43. С. 61-67. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.43.240978>
18. Гаверський В. В., Серафімов В. В. Правові стандарти публічного адміністрування режиму судноплавних рік. *Наукові перспективи*. 2022. № 1 (19). С. 254-266. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1\(19\)-254-266](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1(19)-254-266)
19. Зелена книга «Вантажні перевезення внутрішніми водними шляхами». <http://surl.li/pswmq>
20. Ківалов С. В. До питання залучення суб'єктів приватної охоронної діяльності до охорони Одеського морського порту. *Lex Portus*, 2018. № 3. С. 5-18. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.3.2018.1>

21. Коваль Н. О. Митні формальності щодо іноземних військових кораблів, їх озброєння та екіпажів у портах України. *Правова держава*. 2021. № 42. С. 86-92. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.42.232420>
22. Коваль Н. О. Митні формальності на річковому транспорті: регіональне співробітництво. *Modern research in world science: proceedings of the 7th International scientific and practical conference*. SPC “Sci-conf.com.ua” (Lviv, 2 – 4 October, 2022). Pp. 1193-1198. <http://surl.li/ptfju>
23. Кулієв А. Ю., Гаверський В. В. Питання розвитку річкового транспорту у програмних документах довгострокового планування. *Правова держава*. 2022. № 47. С. 49-56. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2022.47.265283>
24. Серафімов В. В. Організаційно-правовий механізм забезпечення безпеки морського порту України. *Lex Portus*. 2017. № 3. С. 100-111. <http://surl.li/pomsv>
25. Andrushchenko, S. (2020). The regime of seaports in Ukraine: a complicated way to updating legal regulation. *Lex Portus*, 3, 44–62. <https://doi.org/10.26886/2524–101X.3.2020.3>
26. Ferreira–Pereira, L., & Melo, D. (2022). The European Union and Maritime Security: Origins, Developments and Latest Trends. <https://cutt.ly/fMzHhtZ>
27. Kormych, B., & Averochkina, T. (2022). Ukrainian Maritime Industry under Fire: Consequences of Russian Invasion. *Lex Portus*, 8(2), 7–32. <https://doi.org/10.26886/2524–101X.8.2.2022.1>
28. Ng, A., & Vaggelas, G. (2012). Port Security: The ISPS Code. In *The Blackwell Companion to Maritime Economics* (pp. 674–700). <https://doi.org/10.1002/9781444345667.ch33>
29. Nordfeld, A., Dimitrios, D., Mejia, M., & Neri, K. (2021). *Applying the Legal Provisions of the ISPS Code to Streamline Cooperation between Government Authorities Involved in Maritime Security Duties*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.18008.01288>
30. Maritime Global Security. <https://www.maritimelglobalsecurity.org>
31. Menzel, A. (2022). Maritime Security and the Blue Economy. In: *Routledge Handbook of Maritime Security*. <https://doi.org/10.4324/9781003001324–25>

Тема 4. Міжнародно-правове регулювання фрахтування суден, морських перевезень вантажів і пасажирів, обмеження відповідальності судновласника, застосування ІНКОТЕРМС

Питання заняття

1. Принцип автономії волі сторін при укладанні договорів на морські перевезення.
2. Публічний порядок та застосування імперативних норм у сфері міжнародних морських перевезень.
3. Фрахтування: поняття, визначення, призначення, договір чартеру та його види. Безпечний порт як класична категорія договору чартеру (фрахтування).
4. Договір морського перевезення вантажу: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови.
5. Основні нормативно-правові акти щодо договору морського перевезення пасажирів: міжнародні та національні: загальна характеристика, порівняння.
6. Договір морського перевезення пасажирів: поняття, визначення, сфера застосування, сторони, форма, суттєві умови. Договір морського круїзу.
7. Обмеження відповідальності судновласника.
8. Застосування ІНКОТЕРМС у морегосподарській діяльності

Завдання для поточного контролю знань і вмінь

1. Проаналізуйте проформи чартерів, здійсніть порівняльну характеристику.
2. Порівняйте договори фрахтування, майнового найму та перевезення. Визначте схожі та відмінні риси.
3. Визначте історію становлення коносаменту як цінного паперу.
4. Здійсніть порівняльну характеристику Гаазьких правил та КТМ України. Проаналізуйте отримані результати.
5. Визначте генезу правового забезпечення договору морського перевезення пасажирів.
6. Охарактеризуйте правове регулювання договору морського круїзу у зарубіжних країнах, порівняйте з українською практикою.

7. Проаналізуйте зміни, що відбувалися у обмеженні відповідальності перевізника при перевезеннях морем пасажирів та їх багажу.

Література
нормативно-правові акти:

1. International Convention for the Unification of Certain Rules of Law relating to Bills of Lading, 1924. <http://surl.li/pyiit>
2. Protocol to Amend the International Convention for the Unification of Certain Rules of Law Relating to Bills of Lading (Visby Rules), 1968. <http://www.admiraltylawguide.com/conven/visbyrules1968.html>
3. International Convention relating to the Limitation of the Liability of Owners of Sea-Going Ships, and Protocol of Signature, 1957. <http://www.admiraltylawguide.com/conven/limitation1957.html>
4. International Convention for the unification of certain rules relating to the carriage of passengers by sea, 1961. <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201411/v1411.pdf> Convention on Limitation of Liability for Maritime Claims, 1976. <http://www.admiraltylawguide.com/conven/limitation1976.html>
5. United Nations Convention on the Carriage of Goods by Sea, 1978 (Hamburg Rules). https://unctad.org/system/files/official-document/aconf89d13_en.pdf
6. UN Convention on Contracts for the International Carriage of Goods Wholly or Partly by Sea, 2008. https://uncitral.un.org/en/texts/transportgoods/conventions/rotterdam_rules
7. Афіньська конвенція про перевезення морем пасажирів та їх багажу, 1974. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_094#Text
8. Протокол 1976 р. до Афіньської конвенції про перевезення морем пасажирів та їх багажу 1974 року. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_095#Text
9. Кодекс торговельного мореплавства України, 1995. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр#Text>
10. Господарський кодекс України, 2003. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
11. Цивільний кодекс України, 2003. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
12. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>

спеціальна література:

13. Іванова Д. А. Адміністративно–правове регулювання міжнародних морських перевезень пасажирів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. О., 2021. 209 с. <http://surl.li/pomwr>
14. Козуб, В., Бестужева, С. Оптимізація умов зовнішньоекономічного контракту з використанням міжнародних комерційних термінів INCOTERMS. *Економіка та суспільство*. 2022. № (37). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-46>
15. Пашковська Л. І. Міжнародне морське приватне право: навч.-метод. посіб. (для студ. денної та заоч. форми навч.). О., НУ «ОЮА», 2020. 113 с. <https://cutt.ly/Ymd9b03>
16. Покора І. Є. Уніфікація норм про морські вантажні перевезення в міжнародному приватному праві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2021. 257 с. <http://surl.li/egtzw>
17. Серафімов В. В. Правові функції коносамента. *Правове життя сучасної України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.). О.: Видав. дім «Гельветика», 2020. Т. 2. С. 133–134. <http://surl.li/ptacd>
18. Arakelian, M., Ivanova, D., & Tuliakov, V. (2021). A Category “Public Order” and Limitations on Party Autonomy in Contracts for the Carriage of Passengers by Sea. *Lex Portus*, 7(4), 28–56. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.7.4.2021.2>
19. BALTIME 1939 (as revised 2001). <http://surl.li/ptfkx>
20. BIMCO Contracts. <https://www.bimco.org/contracts-and-clauses/bimco-contracts>
21. Bučková, M., Krügerová, M., & Kozieł, M. (2021). INCOTERMS -history and future development. <http://surl.li/pthbn>
22. Drobotko, O., & Drobotko, N. (2021). Legal Regulation of Sea Towage Contracts in the EU Countries. *Lex Portus*, 7(6), 37–64. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.7.6.2021.2>
23. English Law – In search of a safe heaven. <http://surl.li/ptfkq>
24. Fasii, B. (2023). War Risks in Shipping Contracts: The Impact of the Russo-Ukrainian Armed Conflict. *Lex Portus*, 9(3), 23–35. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.3.2023.2>
25. Kazimi, J., & Thalwal, H. (2023). Importance of Incoterms and CISG in International Commercial Contracts: A Comparative Study. *II*, 197–207. <http://surl.li/ptgvq>

26. Kokpan, B., & Ogaranya, M. (2024). A Critical Analysis of the Charterer/Shipper's Duties Under the Contract of Carriage of Goods By Sea. <http://surl.li/psxjf>
27. Incoterms 2020. <https://craneww.com/knowledge-center/latest-news-and-info/incoterms-2020/>
28. LINERTIME. <http://usbc.com.ua/public/LINERTIME.pdf>
29. Leeds Shipping Co Ltd v Société Française Bunge (The Eastern City), 1958. <https://vlex.co.uk/vid/leeds-shipping-company-ltd-792989317>
30. Maritime Global Security. <https://www.maritimeglobalsecurity.org>
31. Miller T. (n.d.). The Law Relating to Unsafe Ports. From Eastern City to Ocean Victory. <http://surl.li/ptgyk>
32. Pourkermani, K. (2023). Time Charter or Trip Charter? An Assessment of Market Efficiency in Shipping Market. *Transactions on Maritime Science*, 12. <https://doi.org/10.7225/toms.v12.n01.010>
33. Recent updates in the “Safe Port” warranties treatment. https://interlegal.com.ua/en/publications/recent_updates_in_the_“safe_port”_warranties_treatment/
34. Rosal, I. (2023). Trade effects of liner shipping across world regions. *Maritime Business Review*. <https://doi.org/10.1108/MABR-06-2023-0040>
35. Safe ports and berths in a nutshell. <http://surl.li/ptflc>
36. Safe port and safe berth warranties: time and voyage charters. <http://surl.li/pthgg>
37. Sersic, M. (2008). Responsibility and liability for the pollution of the marine environment: Responsibility of states and civil liability, 263–291. <http://surl.li/psxgt>

Тема 5. Контракти у сфері безпеки міжнародних морських перевезень: порятунок на морі, морське страхування, арешти суден, зіткнення суден

Питання заняття

1. Договірна робота у сфері рятування на морі.
2. Договірна робота у сфері морського страхування.
3. Арешт морських суден: правові підстави та процедури.
4. Зіткнення суден: особливості цивільно-правових відносин

Завдання для поточного контролю знань і вмінь

1. Де і кому подається заява про морський протест?
2. За яких випадків обмеження відповідальності судновласника не допускається?
3. Для чого створюється фонд обмеження відповідальності?
4. Окресліть сутність взаємного страхування.
5. За якими морськими вимогами є можливим арешт морського судна?
6. Яким чином має вчинити український суд, якщо до нього надійде позовна заява про розгляд справи, за умов, що між сторонами підписане арбітражне застереження?
7. Підготуйте документи для заснування товариства взаємного страхування.
8. Складіть договір страхування корпусу судна.
9. Визначте правові засади діяльності клубів взаємного страхування в різних країнах світу (з представництвом всіх континентів). Запропонуйте зміни у вітчизняному організаційно-правовому механізмі діяльності товариств взаємного страхування.

Література

нормативно-правові акти:

1. International Convention for the Unification of Certain Rules of Law With Respect to Collision Between Vessels, 1910. <https://www.colindelarue.com/wp-content/uploads/2018/09/Collision-Convention-1910.pdf>

2. Міжнародна конвенція з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна, 1952. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g89#Text
 3. International Convention on certain rules concerning civil jurisdiction in matters of collision. Signed at Brussels, 1952. <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%20439/volume-439-i-6331-english.pdf>
 4. Міжнародна конвенція про морські застави та іпотеки, 1993. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_471
 5. Міжнародна конвенція про рятування, 1989. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896_045#Text
 6. Кодекс торговельного мореплавства України, 1995. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр#Text>
 7. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
 8. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
- спеціальна література:
9. Ілюшина Т. В. Правове регулювання відповідальності перевізника за договором міжнародного морського перевезення пасажирів та багажу. *Правова держава*. 2016. № 24. С. 176–182. <http://surl.li/ptfmj>
 10. Кузнецов С. О., Пашковська Л. І. Морське приватне право: навч. посібник. О, Фенікс, 2012. 236 с.
 11. Селіванов М. Г. Процесуальний інститут арешту судна для забезпечення морської вимоги у господарському процесі в Україні. *Lex Portus*. 2018. № 6. С. 36–48. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.6.2018.3>
 12. Сергеев, Ю. В. До питання про арешт суден для забезпечення морських вимог в Україні. *Lex Portus*. 2018. № 6. С. 9–20. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.6.2018.1>
 13. Шелудяков Р. С. Обмеження відповідальності перевізника при змішаних перевезеннях: міжнародно-правовий аспект. *Lex Portus*. 2018. № 1. С. 128-129. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.1.2018.10>
 14. Lebedev, V. (2020). Legal regulation of maritime liens in Ukraine. *Lex Portus*, 4, 35–55. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.4.2020.2>

15. Madi, R., & Almansoori, E. (2023). Effects of Maritime Mortgages on Creditors and Debtors under the UAE Law. *Lex Portus*, 9(3), 7–22. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.3.2023.1>
16. Maritime Global Security. <https://www.maritimeglobalsecurity.org>
17. Matsumoto, H. (1994). A Study on “Risk of Collision” of Law for Preventing Collision at Sea : The Time for Law Application on Conduct. *The Journal of Japan Institute of Navigation*, 90, 331–338. <https://doi.org/10.9749/jin.90.331>
18. McKoy K.–A. N. Collisions: a legal analysis. <http://surl.li/ptahr>
19. Pijaca, M., & Bulum, B. (2021). Comparison of Problems Related to the Carriage of Goods by Sea Between Traditional and Autonomous Vessels. *TransNav, the International Journal on Marine Navigation and Safety of Sea Transportation*, 15, 125–131. <https://doi.org/10.12716/1001.15.01.12>
20. Serafimov, V., & Rudenko, V. (2018). Unlawful arrest of a ship under foreign flag in Ukraine. *Lex Portus*. 2018. № 6. C. 21–35. <https://doi.org/10.26886/2524–101X.6.2018.2>
21. The Collision Regulations and Autonomous Shipping. <http://surl.li/ptaid>
22. Trümper T.–N. Collision at Sea. https://max-eup2012.mpipriv.de/index.php/Collision_at_Sea

Тема 6. Роль глобального судноплавства в сталому розвитку ООН

Питання заняття

1. Концепція сталого розвитку ООН 2015.
2. Роль світового судноплавства у досягненні глобальних Цілей сталого розвитку ООН.
3. Міжнародна координація та співробітництво у досягненні Цілей сталого розвитку за допомогою морських сполучень.
4. Огляди морського транспорту ЮНКТАД як основа аналізу розвитку світового судноплавства.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь

1. Яка Ціль сталого розвитку ООН безпосередньо пов'язана з морською діяльністю?
2. Яким чином перехід на альтернативні джерела енергії сприятимуть досягненню Цілей сталого розвитку?
3. Охарактеризуйте нормативний базис забезпечення стійкого розвитку морського транспорту в ЄС та Україні.

Література:

нормативно–правові акти:

1. Paris Agreement, 2015. <http://surl.li/ptagg>
2. Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030. <http://surl.li/evtte>
3. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. <https://sdgs.un.org/2030agenda>
4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. <http://surl.li/gduvy>
5. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430–р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-p#Text>

спеціальна література:

6. Аверочкіна Т. В. Морське судноплавство у досягненні глобальних цілей сталого розвитку ООН. *Європейські орієнтири розвит-*

- ку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2023 р.). Т. 2. О., Видав. дім «Гельветика», 2023. С. 99-102. <http://surl.li/plgyb>
7. Аверочкіна Т. В. До питання про визнання моряків ключовими робітниками. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 черв. 2022 р.). Т. 2. О., Видав. дім «Гельветика», 2022. С. 150-153. <http://surl.li/pldkq>
 8. Сталий розвиток – XXI століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2018: колективна монографія / за ред. проф. Хлобистова Є. В. Київ, 2018. 668 с. <http://surl.li/ptaet>
 9. Adam, A., Gavril Moldovan, I. A., Nita, S., & Hrebenciuc, A. (2021). The Importance of Maritime Transport for Economic Growth in the European Union: A Panel Data Analysis. *Sustainability*, 13, 7961. <https://doi.org/10.3390/su13147961>
 10. Ares, Á., Calvo-Silvosa, A., & Pérez-López, J. (2023). Investment preference for either technical or operational energy efficiency measures to achieve sustainable maritime shipping. *Environment, Development and Sustainability*. <https://doi.org/10.1007/s10668-023-03991-7>
 11. Baumann, J. (2023). Shifting to Sustainable Shipping: Actors and Power Shifts in Shipping Emissions in the IMO. *Sustainability*, 15, 12742. <https://doi.org/10.3390/su151712742>
 12. Dihayco-Garciano, A., & Garciano, D. (2023). Understanding The Impact of the Maritime Shipping Industry to a Sustainable Economic Development. *European Journal of Theoretical and Applied Sciences*, 1, 557–563. [https://doi.org/10.59324/ejtas.2023.1\(6\).56](https://doi.org/10.59324/ejtas.2023.1(6).56)
 13. Ejezie, F. (2021). Sustainable Shipping for Sustainable Planet. <http://surl.li/ptaxc>
 14. IMO and the Sustainable Development Goals. <http://surl.li/ptbes>
 15. Maritime Global Security. <https://www.maritimeglobalsecurity.org>
 16. Melnyk, O., Onishchenko, O., & Onyshchenko, S. (2023). Renewable Energy Concept Development and Application in Shipping Industry. *Lex Portus*, 9(6), 15–24. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.6.2023.2>

17. Munim, Z., Chowdhury, M. M., Tusher, H. M., & Notteboom, T. (2023). Towards a prioritization of alternative energy sources for sustainable shipping. *Marine Policy*, 152. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2023.105579>
18. Review of maritime transport, 2023. <http://surl.li/pxvjh>
19. Smart, sustainable maritime transport critical to global recovery: UNCTAD. <https://news.un.org/en/story/2021/11/1106082>
20. Vicente, H. How maritime transport can boost national economies towards a global recovery from COVID–19. <http://surl.li/pxviw>
21. Yeremenko, K. (2022). International Maritime Organization and Decarbonization of Maritime Industry: Mandate and Instruments. *Lex Portus*, 8(3), 30–57. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.8.3.2022.2>
22. Yuemei Xue, & Kee–hung Lai (2022). Responsible shipping for sustainable development: Adoption and performance value. *Transport Policy*. November. <https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2022.11.007>
23. Yusup, M. (2023). Sustainable Shipping Practices: A Review of Environmental Initiatives in the Maritime Industry. *Maritime Park Journal of Maritime Technology and Society*, 140–142. <https://doi.org/10.62012/mp.v2i3.32647>
24. Zhao X, Duan X, Chang Y-C. (2023). The Impact of War Conflict on Sustainable Shipping: Conference Report. *Sustainability*, 15(16), 12554. <https://doi.org/10.3390/su151612554>

Тема 7. Проблеми забезпечення роботи глобальних морських ланцюгів поставок в надзвичайних умовах (пандемії, воєнні ризики тощо)

Питання заняття

1. Військово-морська діяльність: поняття, визначення, сучасний стан в Україні.
2. Військове мореплавство: основні поняття.
3. Правовий режим військового мореплавства та заходження військових кораблів під іноземними прапором до вод під юрисдикцією та суверенітетом України.
4. Нові виклики та загрози, спричинені тимчасовою окупацією частини території України та прибережних морських просторів.
5. Зміни у функціонуванні та правовому забезпеченні морських ланцюгів постачання в умовах пандемії.
6. Правовий режим воєнного стану.
7. Політика щодо українських моряків.
8. «Зернова угода»: правовий базис, динаміка, досвід.
9. Альтернативні експортно-імпортні морські коридори за участі України: організаційно-правовий механізм.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь

1. Оцініть зміни у діючому морському законодавстві, що відбулися з 2014 року з метою протидії російській агресії.
2. Охарактеризуйте правовий режим військово-морських баз на території України.
3. Визначте режим вимушеного заходження іноземного військового корабля до морського порту України.
4. Військово-морська політика провідних держав світу (за вибором).
5. Зони безпеки навколо узбережжя України: політико-правовий аналіз встановлення та забезпечення режиму.
6. Військові засоби захисту суверенітету та суверенних прав України у морських просторах.
7. Контрольні процедури у прибережних морських просторах України: внутрішні води, територіальне море, прилегла зона, виключна (морська) економічна зона.

Література
нормативно-правові акти:

1. Black Sea Grain Initiative – Procedures for Merchant Vessels. https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/jcc_shipping_procedures_26_aug_2022.pdf
2. The Initiative on the Safe Transportation of Grain and Foodstuffs from Ukrainian ports. <http://surl.li/hpwyut>
3. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>
4. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21.10.1993 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>
5. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 17.04.2014. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
6. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
7. Про визначення окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей, у яких запроваджується особливий порядок місцевого самоврядування: постанова Верховної Ради України від 17 березня 2015 р. № 252. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-19#Text>
8. Положення про корабельну службу у Військово-Морських Силах Збройних Сил України, затверджене наказом Міністра оборони України від 25.11.2003 р. № 415. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-03#Text>
9. Правила плавання та перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 1996 р. № 529. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/529-96-п#Text>
10. Про закриття морських портів: наказ Мінінфраструктури України від 28.04.2022 р. № 256. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0470-22#Text>
11. Правила перетинання державного кордону громадянами України, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 р. № 57 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25.08.2010 р. № 724). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-п#Text>

спеціальна література:

12. Аверочкіна Т. В. Морське судноплавство у досягненні глобальних цілей сталого розвитку ООН. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2023 р.). Т. 2. О., Видав. дім «Гельветика», 2023. С. 99-102. <http://surl.li/plgyb>
13. Аверочкіна Т. В. До питання про визнання моряків ключовими робітниками. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 черв. 2022 р.). Т. 2. О., Видав. дім «Гельветика», 2022. С. 150-153. <http://surl.li/pldkq>
14. Бабін Б. В., Цибулько О. С. Юридичні засоби російської агресії проти України. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 72. С. 5–15. http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2020_72_3
15. Коваль Н. О. Митні формальності щодо іноземних військових кораблів, їх озброєння та екіпажів у портах України. *Правова держава*. 2021. № 42. С. 86–92. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.42.232420>
16. Кузнєцов С. С. Азово–Керченська акваторія у концепції історичних вод. *Правова держава*. 2021. №42. С. 108–114. <http://pd.onu.edu.ua/article/view/232425>
17. Кузнєцов С. С. Оновлення правового забезпечення військово-морської діяльності як пріоритетного напрямку державної морської політики України. *Право та державне управління*. 2020. № 2. С. 81–86. <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.12>
18. Функціонування транспортного сектору України в умовах правового режиму воєнного стану. <http://surl.li/pthig>
19. Babin, B., Chvaliuk, A., & Plotnikov, O. (2021). Attempted Annexation of Crimea and Maritime Environment Legal Protection. *Lex Portus*, 7(1), 31–52. <https://doi.org/10.26886/2524–101X.7.1.2021.2>
20. Black Sea Grain Initiative Joint Coordination Centre. <https://www.un.org/en/black-sea-grain-initiative/background>
21. Bradley, B., Agapitos, J. (2020). Shipping needs to prepare for coronavirus restrictions, warns Hill Dickinson. Hill Dickinson.

- <https://www.hilldickinson.com/insights/news/shipping-needs-prepare-coronavirus-restrictions-warns-hill-dickinson>
22. Coronavirus disease (COVID-19) Pandemic. IMO. The official website of the International Maritime Organization. <http://surl.li/pthin>
 23. Coronavirus disease (COVID-19). Situation Report – 205. The official website of the World Health Organization. <http://surl.li/ptewd>
 24. COVID-19: A 10-Point Action Plan to Strengthen International Trade and Transport Facilitation in Times of Pandemic. Policy Brief. 2020. No. 79. April (UNCTAD). The official website of the UNCTAD. https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/presspb2020d3_en.pdf
 25. Kormych, B., Averochkina, T., & Gaverskyi, V. (2020). The Ukrainian Public Administration of Territorial Seas: A European Example. *European Energy and Environmental Law Review*. Vol. 29. Iss. 2. P. 26–38.
 26. Kormych, B., & Averochkina, T. (2023). Black Sea Grain Initiative is Dead, Long Live the New Trade Corridor. *Lex Portus*, 9(4), 7–15. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.4.2023.1>
 27. Kormych, B., & Malyarenko, T. (2021). Strengthening Ukraine's Black Sea Navy to be a Bulkhead Against Russia. *PONARS Eurasia Policy Memo*. <http://surl.li/pteuq>
 28. Kormych, B., & Malyarenko, T. (2022). From gray zone to conventional warfare: the Russia-Ukraine conflict in the Black Sea. *Small Wars & Insurgencies*. <https://doi.org/10.1080/09592318.2022.2122278>
 29. Kormych, B., Malyarenko, T. & Wittke, C. (2023) Rescaling the legal dimensions of grey zones: Evidence from Ukraine. *Global Policy*, 00, 1–15. <https://doi.org/10.1111/1758-5899.13233>
 30. Koval, D. (2021). The Award Concerning Jurisdiction in the Coastal State Rights Dispute Between Ukraine and Russia: What Has Been Decided and What to Expect Next. *Lex Portus*, 7(1), 7–30. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.7.1.2021.1>
 31. Kuznietsov, S., Vladyshevskaya V., & Kuznetsov, S. (2023). Coastal Regions of Ukraine: Governance Transformation amid the Russian Invasion. *Lex Portus*, 9(1), 37–49. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.1.2023.3>
 32. Luchenko, D., Georgiievskiy, Iu. (2021). Administrative Restrictions in Ports: Practice of Crew Rotations During COVID-19 Pandemic. *Lex Portus*, 7(3), 7–31. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.7.3.2021.1>

33. Luchenko, D., Georgiievskiy, Iu., & Bielikova, M. (2023). Challenges and Developments in the Public Administration of Autonomous Shipping. *Lex Portus*, 9(1), 20–36. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.9.1.2023.2>
34. Malyarenko, T., & Kormych, B. (2021). Symbolism of Military Diplomacy: Growing Tensions between NATO and Russia in the Black Sea. Wilson Center. <http://surl.li/pteva>
35. Malyarenko, T., & Kormych, B. (2021). Political security and security strategy of Ukraine: Institutions and Policies in a European Perspective. In Mikheieva, O., Oliynyk, S. (Eds.). *Human security: specifics and opportunities for Ukraine*. (pp. 9– 28). Kyiv: Heinrich Böll Stiftung, 2021.
36. Malyarenko, T., & Kormych, B. (2023). Russian policy towards the economy of occupied Ukrainian territories: crawling demodernization. *Eurasian Geography and Economics*. <https://doi.org/10.1080/15387216.2023.2167097>
37. Malyarenko, T., & Kormych, B. (2023). New Wild Fields: How the Russian War Leads to the Demodernization of Ukraine’s Occupied Territories. *Nationalities Papers*, 1-19. <https://doi.org/10.1017/nps.2023.33>
38. Maritime Global Security. <https://www.maritimeglobalsecurity.org>
39. Menzel, A. (2022). Maritime Security and the Blue Economy. In: *Routledge Handbook of Maritime Security*. <https://doi.org/10.4324/9781003001324-25>
40. Mishehlina, K. (2019). Maritime policy: administrative and legal measurement in the context of the realization of the Maritime doctrine of Ukraine. *Lex Portus*, no. 1, 36–49. <https://doi.org/10.26886/2524-101X.1.2019.3>
41. Port Authorities Signed Declaration to Keep Ports Open to Seaborne Trade to Support Fight Against the COVID–19 Pandemic. Maritime and Port Authority of Singapore. <http://surl.li/ptfan>
42. Ramasari, R., Aprinisa, A., & Ainita, O. (2020). Sovereign Rights, Jurisdictional Obligations and Other Rights in Exclusive Economic Zone. *Progressive Law Review*, 2, 11–19. <https://doi.org/10.36448/plr.v2i02.31>
43. Sergejev Yu., & Radkovska I. (2020). Maritime Piracy as International Crime and its Influence on Shipping. *The Ukrainian*

Journal of Business Law, 18/3, 32-33. https://issuu.com/olga.usenko/docs/ujbl__3-2020

44. Ukrainian Military Pages. <https://www.ukrmilitary.com/p/ukrainian-navy.html>

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ (РЕКОМЕНДАЦІЇ) ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Проведення практичних занять дозволяє вирішувати такі дидактичні цілі:

- оптимально поєднувати лекційні заняття із систематичною самостійною навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів вищої освіти, їх теоретичну підготовку з практичною;
- розвивати уміння, навички розумової праці, творчого мислення, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань;
- формувати у здобувачів вищої освіти інтерес до науково-дослідної роботи і залучення їх до наукових досліджень, які здійснює кафедра;
- забезпечувати системне повторення, поглиблення і закріплення знань здобувачів вищої освіти за певною темою;
- формувати уміння і навички здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності;
- здійснювати діагностику і контроль знань здобувачів вищої освіти з окремих розділів і тем програми, формувати уміння і навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності.

При проведенні практичних занять викладач заздалегідь формує порядок проведення практичного заняття, у якому визначає порядок і послідовність заслуховування підготовлених відповідно до теми заняття доповідей, обговорення їх, опитування здобувачів вищої освіти, проведення захисту рефератів, у разі наявності таких та проведення дискусії з теми практичного заняття.

Слід також продемонструвати здобувачам вищої освіти види записів, використання яких допоможе їм брати участь у обговоренні конкретних проблем:

- виписки, цитати – дослівні, точні записи конкретного тексту з посиланням на джерело інформації та його автора;
- план виступу – сукупність чітко сформульованих, послідовно викладених думок, які відбивають основний зміст прочитаного;

- тези – основні положення тексту без додаткових пояснень;
- конспект – короткий послідовний виклад інформації з першоджерела. Для оперативного використання здобувачам вищої освіти можна рекомендувати накопичувати інформацію на спеціальних картках – аркушах твердого паперу невеликого формату.

Оцінка доповідей, відповідей на запитання оцінюються за національною шкалою, про що ставиться відмітка у журналі академгрупи.

При проведенні занять, крім відповідей на питання (відповідно до рекомендованих планів), здобувачами вищої освіти розв'язуються ситуативні завдання (задачі).

Оцінювання вирішення ситуативних завдань проводиться також за національною шкалою, про що робиться відмітка в журналі академгрупи.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ¹

Тема

МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТ І МОРСЬКА ГАЛУЗЬ: ВИЗНАЧЕННЯ, СКЛАД, ПРИНЦИПИ, ОСОБЛИВОСТІ ДЖЕРЕЛ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

1. Охарактеризуйте підходи до визначення поняття «морська діяльність» та «морегосподарська діяльність» відповідно до редакцій Морської доктрини України 2009 та 2018 років, а також наукових розвідок; запишіть схожі та відмінні риси, складіть та запишіть власні визначення.
2. Визначте основні етапи динаміки (розробки, прийняття, внесення змін) Морської доктрини України на період до 2035 року; запишіть.
3. Дослідіть генезу уніфікації правових норм у сфері торговельного мореплавства, визначте основні риси; запишіть основні напрями уніфікаційних робіт.
4. Охарактеризуйте принцип автономії волі сторін у договорах на морські перевезення; запишіть характерні особливості.
5. Означте шляхи вирішення проблеми конфлікту кваліфікації норм міжнародних морських угод; запишіть основні.
6. Здійсніть огляд програмних документів у сфері морської діяльності та торговельного мореплавства, що були прийняті у період незалежності України; визначте причини та наслідки їх зміни, запишіть.
7. Здійсніть правову експертизу проєктованого українського законодавства у сфері морської діяльності. Сформууйте власну точку зору на їхні норми та запропонуйте власні шляхи розбудови морської інфраструктури України; запишіть.
8. Опрацюйте матеріали справи Україна v Румунія щодо розмежування морських просторів та порівняйте результати судового розгляду спору з іншими подібними прецедентами Міжнародного суду ООН. Виявіть схожі та відмінні риси, позначте у порівняльній таблиці письмово.

¹ Рекомендована література до відповідних тем передбачена у планах практичних занять.

Тема
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУДНОПЛАВСТВА –
СТРИЖНЕВИЙ ПРИНЦИП ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

1. Визначте, які організаційні та правові заходи здійснюються на глобальному, регіональному та національному рівнях з метою забезпечення безпеки мореплавства автономних суден; складіть і запишіть їх переліки та визначте взаємні зв'язки.
2. Визначте організаційно-правовий механізм використання супутникових систем забезпечення зв'язку на морі; запишіть основні правові акти.
3. Дослідіть діюче українське законодавство та охарактеризуйте основні проблеми забезпечення безпеки мореплавства у рибальському секторі. Запропонуйте шляхи їх вирішення. Занотуйте результати проведеної роботи.
4. Означте особливості адміністративного примусу у прибережних водах України; занотуйте.
5. Визначте функції та повноваження Державної прикордонної служби України з охорони суверенітету та суверенних прав України у прибережних морських просторах (внутрішніх водах, територіальному морі, прилеглий зоні, виключній (морській) економічній зоні). Складіть порівняльну таблицю за видами морських акваторій, запишіть висновки.
6. Визначте роль Збройних сил України у системі охорони суверенітету та суверенних прав України у прибережних морських просторах; охарактеризуйте нормативну базу і занотуйте повноваження.
7. Охарактеризуйте організаційно-правові зусилля світового співтовариства у протидії піратству та тероризму на морі; запишіть декілька назв відповідних операцій.
8. Дослідіть визначення понять «добра морська практика», «прийнятна морська практика» та «звичайна морська практика»; занотуйте результати дослідження, виявіть зв'язки та наведіть приклади використання у судових провадженнях.

Тема
**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ МОРСЬКИХ ПОРТІВ,
КАБОТАЖНИХ І ВНУТРІШНІХ ВОДНИХ ШЛЯХІВ**

1. Визначте рівні безпеки морських портів відповідно до міжнародних актів та національного законодавства; запишіть характерні риси кожного з них з посиланням на відповідний нормативний документ.
2. Охарактеризуйте норми локальних актів морських портів про забезпечення їх охорони та забезпечення безпеки суден і портових засобів; складіть порівняльну таблицю для двох портів України або іноземної держави, занотуйте висновки.
3. Дослідіть організаційно-правовий механізм забезпечення безпеки внутрішніх водних сполучень відповідно до оновленого законодавства (Закон України від 3.12.2020 «Про внутрішній водний транспорт» тощо); занотуйте одержані висновки.
4. Порівняйте окремі угоди про торговельне мореплавство, виявіть закономірності їх побудови, а також змісту норм. Визначте, які види режимів можуть бути передбачені цими угодами. Занотуйте результати дослідження.
5. Дослідіть історію становлення системи державного регулювання діяльності морських та річкових портів України. Складіть періодизацію, запишіть.
6. Запропонуйте шляхи удосконалення сучасної системи державного регулювання діяльності морських та річкових портів України; занотуйте.
7. Дослідіть поняття «вільна практика» у національному українському законодавстві, в іноземному законодавстві та міжнародних угодах, а також у спеціальній літературі. Складіть власне визначення цього поняття. Обґрунтуйте власну точку зору. Запишіть результати.
8. Визначте можливість застосування спеціальних сил та засобів прибережної держави до придушення заколоту на борту іноземного військового судна, що перебуває біля причалу порту прибережної держави; занотуйте результати.
9. Визначте поняття та правові засади здійснення Port state control у різних регіонах світу; занотуйте схожі та відмінні риси.

10. Здійснить порівняльний аналіз контрольних та сервісних процедур щодо суден під іноземним прапором та під українським прапором в портах України. Визначте відмінні та схожі процедури, занотуйте.
11. Охарактеризуйте генезу, правові засади та механізм здійснення санітарної юрисдикції держави порту; занотуйте основні положення.

Тема

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФРАХТУВАННЯ СУДЕН, МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ І ПАСАЖИРІВ, ОБМЕЖЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДНОВЛАСНИКА, ЗАСТОСУВАННЯ ІНКОТЕРМС

1. Здійснить порівняльну характеристику проформ договорів чартеру (фрахтування), перевезення вантажів та пасажирів; занотуйте відмінні риси.
2. Охарактеризуйте відмінності редакцій ІНКОТЕРМС та їх застосування у морській галузі; складіть порівняльну таблицю.
3. Визначте нормативно-правові засади агентування морських суден; запишіть умови для провадження цієї діяльності.
4. Визначте перспективи оновлення міжнародного базису перевезень відповідно до Роттердамських правил; занотуйте.
5. Визначте, яким чином отримує прояв публічний імперативний елемент у правовідносинах з перевезення пасажирів морем; занотуйте.
6. Проаналізуйте організаційно–правовий механізм та наслідки впровадження траншипменту в морських портах України (до 2022 р.) та в Дунайському регіоні (з 2022 р.); занотуйте висновки та запропонуйте шляхи його розбудови у повоєнний період.
7. Проаналізуйте процес та наслідки впровадження траншипменту в одному з великих портів світу (на вибір; мають бути представлені всі континенти); занотуйте результати дослідження.
8. Складіть та запишіть аналітичну довідку про динаміку контейнерообігу у обраному порту світу (на вибір; мають бути представлені всі континенти).

9. Запропонуйте зміни до діючого законодавства України з метою підвищення ефективності трансшипменту у вітчизняних портах.

Тема

КОНТРАКТИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ МІЖНАРОДНИХ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ: ПОРЯТУНОК НА МОРІ, МОРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ, АРЕШТИ СУДЕН, ЗІТКНЕННЯ СУДЕН

1. Визначте генезу та сучасну діяльність провідних товариств взаємного страхування (має бути представлено не менше трьох товариств із різних країн); занотуйте.
2. Охарактеризуйте статутні документи товариств взаємного страхування відповідальності судновласників (має бути представлено не менше трьох товариств із різних країн); занотуйте.
3. Визначте правовий механізм застосування компенсації Scopic clause при рятуванні на морі.
4. Визначте, чи є можливим арешт судна у кримінальному провадженні; занотуйте з відповідним обґрунтуванням.

Тема

РОЛЬ ГЛОБАЛЬНОГО СУДНОПЛАВСТВА В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ ООН

1. Охарактеризуйте три останні за часом щорічні огляди UNCTAD у сфері морського транспорту, виявіть основні тенденції розвитку світового судноплавства; занотуйте.
2. Накресліть на контурній мапі світу найбільші морські ланцюги постачань товарів.
3. Охарактеризуйте діяльність глобальних та регіональних транспортних ініціатив за участю морського транспорту (BRI, TSI тощо); занотуйте основні результати дослідження.
4. Визначте механізми міжнародної координації та співробітництва у досягненні цілей сталого розвитку за допомогою морських сполучень; занотуйте.

5. Означте основні сучасні виклики та загрози глобальному судноплавству, запропонуйте шляхи їх подолання; занотуйте.
6. Наведіть приклади з морських доктрин різних держав, що спрямовані на подолання найбільших викликів та загроз; занотуйте.

Тема

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ ГЛОБАЛЬНИХ МОРСЬКИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАВОК В НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ (ПАНДЕМІЇ, ВОЄННІ РИЗИКИ ТОЩО)

1. Дослідіть практику забезпечення безпеки гуманітарного «зернового» коридору з морських портів України; занотуйте основні проблеми та можливості їх вирішення.
2. Охарактеризуйте правові засади воєнної блокади морських портів; занотуйте основні положення.
3. Визначте правовий режим воєнного мореплавства; запишіть основні вимоги.
4. Дослідіть зарубіжний та національний досвід забезпечення санітарної та епідеміологічної безпеки у морських портах під час пандемії; занотуйте схожі та відмінні риси.
5. Проаналізуйте політичні та організаційні зусилля портів, держав, міжнародних інституцій щодо протидії поширенню пандемії у морській сфері; занотуйте ті, що продовжують застосовуватися через зручність та забезпечення ефективного функціонування портів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕМИ РЕФЕРАТІВ, ДОПОВІДЕЙ, ПРЕЗЕНТАЦІЙ

Підготовка реферату (довіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Реферат повинен являти собою результати поглибленого дослідження окремих питань курсу та бути підкріпленим значною науково-літературною базою та прикладами з практики. Довідь являє собою інформаційне повідомлення.

Тема 1. Морський транспорт і морська галузь: визначення, склад, принципи, особливості джерел правового регулювання

Підходи до понять «морська діяльність» та «морегосподарська діяльність» за редакціями Морської доктрини України 2009 та 2018 років.

Генезис уніфікації правових норм у сфері торговельного мореплавства.

Принцип автономії волі сторін у договорах морського перевезення.

Вирішення проблеми колізійної кваліфікації норм міжнародних морських договорів.

Тема 2. Забезпечення безпеки судноплавства – стрижневий принцип правового регулювання морського транспорту

Забезпечення безпеки плавання автономних суден.

Супутникові системи зв'язку на морі.

Проблема забезпечення безпеки судноплавства в рибному господарстві.

Тема 3. Забезпечення безпеки морських портів, каботажних і внутрішніх водних шляхів

Рівні безпеки морських портів.

Норми локальних актів морських портів щодо забезпечення їх охорони та забезпечення безпеки суден і портових засобів.

Безпека на внутрішніх водних шляхах за оновленим законодавством (Закон України від 03.12.2020 «Про внутрішній водний транспорт» та ін.).

Безпека каботажних і фідерних перевезень.

Тема 4. Міжнародно-правове регулювання фрахтування суден, морських перевезень вантажів і пасажирів, обмеження відповідальності судновласника, застосування ІНКОТЕРМС

Характеристика проформ договорів фрахтування, перевезення вантажів і пасажирів.

Спеціальне право запозичення: закріплення в нормах міжнародних морських договорів.

Становлення інституту обмеження відповідальності судновласника.

Дія ІНКОТЕРМС у морській галузі.

Агентування морських суден.

Тема 5. Контракти у сфері безпеки міжнародних морських перевезень: порятунок на морі, морське страхування, арешти суден, зіткнення суден

Страхування некомерційних морських ризиків: генезис, сучасний стан, характеристика статутних документів провідних компаній взаємного страхування.

Скоріс пункт компенсації для порятунку.

Накладення арешту на судно у кримінальному провадженні.

Тема 6. Роль глобального судноплавства в сталому розвитку ООН

Щорічні огляди ЮНКТАД у сфері морського транспорту: огляд за останні три роки.

Найбільші морські ланцюжки поставок товарів.

Глобальні та регіональні транспортні ініціативи, що включають морський транспорт (BRI, TSI тощо).

Тема 7. Проблеми забезпечення роботи глобальних морських ланцюгів поставок в надзвичайних умовах (пандемії, воєнні ризики тощо)

Забезпечення санітарно-епідеміологічної безпеки в морських портах під час пандемії COVID-19.

Гуманітарна катастрофа в морській галузі через COVID-19.

Забезпечення безпеки гуманітарного «зернового» коридору з морських портів України.

Організаційно-правові механізми боротьби з піратством і тероризмом на морі.

Правові аспекти військової блокади морських портів.

Правовий режим військового мореплавства.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Морська діяльність: визначення, сутність, значення у сучасному світі.
2. Складники морської діяльності: загальна характеристика.
3. Морегосподарська діяльність: визначення, складники.
4. Військово-морська діяльність: визначення, характеристика правового базису.
5. Формування правових засад морської та морегосподарської діяльності.
6. Основні принципи правового забезпечення морської та морегосподарської діяльності.
7. Джерела правового регулювання морської та морегосподарської діяльності та їх особливості.
8. Міжнародні угоди як джерела правового забезпечення морської та морегосподарської діяльності.
9. Програмні документи морської галузі України у системі правового регулювання морської та морегосподарської діяльності.
10. Стратегія розвитку морських портів на період до 2038 року: загальна характеристика основних напрямів розвитку галузі.
11. Загальна характеристика Морської доктрини України на період до 2035 року.
12. Загальна характеристика Стратегії розвитку морських портів в Україні на період до 2038 року.
13. Програмні документи розвитку військово-морських сил Збройних сил України.
14. Програмні документи екологічного спрямування у сфері розвитку морської та портової діяльності.
15. Закони та підзаконні акти у системі правового регулювання морської та морегосподарської діяльності.
16. Локальне регулювання у системі правового забезпечення морської та морегосподарської діяльності.
17. Державна морська політика: історичні фактори формування, сучасність та перспективи.

18. Джерела правового регулювання забезпечення безпеки морської та морегосподарської діяльності.
19. Конфлікт кваліфікацій та вирішення конфліктів кваліфікацій норм у сфері міжнародних морських перевезень.
20. Колізійний та матеріально–правовий методи регулювання відносин у сфері міжнародних морських перевезень.
21. Уніфікація, гармонізація та проблеми застосування уніфікованих норм у сфері торговельного мореплавства.
22. Безпека мореплавства як компонент безпеки морегосподарської діяльності.
23. Міжнародно–правова система забезпечення безпеки мореплавства.
24. Навігаційні правила забезпечення безпеки мореплавства.
25. Технічні правила забезпечення безпеки мореплавства.
26. Експлуатаційні правила забезпечення безпеки мореплавства.
27. Забезпечення безпеки мореплавства автономних суден як новація сучасної морської індустрії.
28. Забезпечення безпеки морських портів України як компонент безпеки морегосподарської діяльності.
29. Забезпечення безпеки каботажних та внутрішніх водних сполучень.
30. Служба морської безпеки морського порту: порядок формування, повноваження.
31. Загони охорони морського порту: особливості правового статусу.
32. Контроль безпеки мореплавства у морських портах України.
33. Port State Control: організаційно-правовий механізм.
34. Характеристика Міжнародного кодексу з охорони суден та портових засобів.
35. Норми локальних актів морських портів про забезпечення їх безпекового режиму.
36. Правове та організаційне забезпечення епідеміологічної безпеки морських портів.
37. Організаційні зусилля портів щодо протидії поширенню пандемії.
38. Загальні положення та особливості правового регулювання міжнародних морських перевезень.

39. Колізійний та матеріально–правовий методи регулювання відносин у сфері міжнародних морських перевезень.
40. Особливості та проблеми застосування колізійних норм у сфері міжнародних морських перевезень.
41. Кваліфікація правових понять колізійних норм.
42. Конфлікт кваліфікацій та вирішення конфліктів кваліфікацій колізійних норм у сфері міжнародних морських перевезень.
43. Матеріальні норми у регулюванні відносин з іноземним елементом у торговельному мореплаванні.
44. Уніфікація правових норм у сфері торговельного мореплавання.
45. Гармонізація правових норм у сфері торговельного мореплавання.
46. Застосування правил ІНКОТЕРМС у договірній роботі у сфері міжнародних морських перевезень.
47. Принцип автономії волі сторін при укладанні договорів на морські перевезення.
48. Публічний порядок та застосування імперативних норм у сфері міжнародних морських перевезень.
49. Фрахтування суден: поняття, сфера застосування, особливості.
50. Види договорів фрахтування суден.
51. Характеристика проформ чартерів.
52. Тайм–чартер: поняття, визначення, форма, сторони, суттєві умови.
53. Бербоут–чартер: поняття, визначення, форма, сторони, суттєві умови.
54. «Безпечний порт» як умова договору фрахтування.
55. Договір морського перевезення вантажу: визначення, правовий базис, сторони, форма, підтвердження змісту та наявності, суттєві умови договору.
56. Договір морського перевезення пасажирів: визначення, правовий базис, сторони, форма, підтвердження змісту та наявності.
57. Суттєві умови договору морського перевезення пасажирів.
58. Договір морського круїзу: загальна характеристика.
59. Цілі сталого розвитку ООН: загальна характеристика.
60. Роль глобального судноплавання у досягненні глобальних цілей сталого розвитку ООН.

61. Використання альтернативних джерел енергії у мореплаванні: сучасний стан, тенденції, перспективи.
62. Міжнародна координація та співробітництво у досягненні цілей сталого розвитку за допомогою морських сполучень.
63. Огляди морського транспорту ЮНКТАД як основа аналізу розвитку світового судноплавства.
64. «Зернова угода» та супутні документи у системі правового регулювання морегосподарської діяльності в Україні.
65. Альтернативний експортно-імпортний коридор за участі України.
66. Міжнародні нормативно-правові акти щодо рятування на морі.
67. Договір рятування.
68. Визначення розміру винагороди за рятування.
69. Компенсація Scorific clause при рятуванні.
70. Поняття і підстави виникнення застави та іпотеки на морське судно.
71. Укладення договору про іпотеку. Особливості оцінки та забезпечення збереження заставленого судна.
72. Звернення стягнення на закладене судно. Примусовий продаж судна.
73. Основні нормативно-правові акти щодо арешту суден: міжнародні та національні.
74. Види арешту суден. Підстави для арешту морських суден.
75. Процесуальні особливості розгляду справ про арешт судна у цивільному провадженні.
76. Процесуальні особливості розгляду справ по арешт судна у господарському провадженні.
77. Порядок затримання суден у морських портах України.
78. Історія виникнення та становлення морського страхування.
79. Морське договірне та взаємне страхування.
80. Договір морського страхування: основні умови, форма, сторони, їхні права та обов'язки.
81. Морське взаємне страхування: поняття та визначення.
82. Провідні товариства морського взаємного страхування: статутні документи, сфера діяльності, порядок внесення внесків та виплати страхових відшкодувань.
83. Правові джерела регулювання діяльності морських агентів.

84. Морські агенти та їх класифікація.
85. Договір морського агентування.
86. Страхування відповідальності морського агента.
87. Сучасні виклики та загрози глобальному судноплавству: загальна характеристика.
88. Правові засоби протидії піратству та тероризму на морі.
89. Правові засоби протидії незаконному обігу наркотичних речовин морем.
90. Правові засоби протидії несанкціонованому мовленню з морських просторів.
91. Публічноправові механізми протидії незаконним діям у морських просторах.
92. Приватноправові механізми протидії незаконним діям у морських просторах.
93. Морські сполучення під час воєнних конфліктів: правове регулювання, забезпечення виконання зобов'язань.
94. Право війни на морі.
95. Стан нейтралітету у морській війні.
96. Право морської блокади як елемент права війни на морі.
97. Військове мореплавство: поняття та правовий режим.
98. Правовий режим заходження військових кораблів під іноземними прапором до внутрішніх вод України.
99. Правовий режим заходження військових кораблів під іноземними прапором до територіального моря України.
100. Світове судноплавство в умовах пандемії: проблеми, рішення, розвиток, наслідки.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА

Практикум

для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань – 08 «Право», 29 «Міжнародні відносини»
спеціальності – 081 «Право», 293 «Міжнародне право»

Електронне видання

Укладачі:

***Борис Анатолійович Кормич,
Тетяна Володимирівна Аверочкіна***

В авторській редакції

Ум-друк. арк. 2,4.
Зам. № 2403-01.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net